

مقدمه

مسئولیت بین‌المللی دولت‌ها از جمله مسائل چالشی و بحث‌برانگیز در جامعه بین‌المللی است. اولین تلاش‌ها برای تدوین مقرراتی در خصوص مسئولیت بین‌المللی به زمان کنفرانس تدوین حقوق بین‌الملل لاهه در سال ۱۹۳۰ بازمی‌گردد. پس از آن نیز تلاش‌های گسترده‌ای در این خصوص صورت گرفته و در پی آن چند پیش‌نویس در «کمیسیون حقوق بین‌الملل سازمان ملل متحد»^۱ تهیه و تنظیم شده است، که مهم‌ترین اسناد بین‌المللی قابل استفاده در این موضوع هستند. (بیگزاده، ۱۳۷۹، ص. ۲۵۶، به نقل از سان خوزه جیل، ۱۳۷۹، ص. ۲۵۶)

مسئولیت بین‌المللی یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین نهادهای حقوقی بین‌المللی است. هرگونه تعهد حقوقی بین‌المللی که از سوی تابعان حقوق بین‌الملل نادیده انگاشته و نقض شود، بلافاصله موضوع مسئولیت بین‌المللی آن‌ها را پیش می‌کشد. اهمیت و جایگاه مسئولیت در جامعه بین‌المللی به مراتب بیش از سطح داخلی است، چراکه جامعه بین‌المللی محیطی است که کشورها بر اساس حاکمیت‌شان آزادانه تصمیم می‌گیرند و این امر به طریق اولی با موضوع آزادی برابر با سایر کشورها تعارض پیدا می‌کند. مسئولیت بین‌المللی سازوکار قانون‌مند، اساسی و ضروری روابط متقابل کشورهاست. (ضیایی بیگدلی، ۱۳۸۳، ص. ۳۰۵)

در حقوق بین‌الملل، از هنگام تشکیل سازمان ملل متحد و صدور اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر، دولت‌ها تعهداتی مبنی بر پیش‌گیری و مقابله با اقدامات تروریستی و عدم حمایت و پشتیبانی از این اقدامات داشته‌اند. اقداماتی چون قتل،